

Nieuwmunster (zie tabel 24)

Vóór het kerkhof bij de Sint-Bartholomeuskerk in de Doelhofstraat staat een kapel voor de militaire en de burgerlijke slachtoffers uit WO I en WO II (figuur 87).

Figuur 87. Kapel voor de militaire en de burgerlijke slachtoffers uit WO I en WO II, Nieuwmunster, Doelhofstraat - © Geschied- en Heemkundige Kring Sint-Guthago

Het is een open kapel uit bruinrode baksteen die ingewerkt is in de kerkhofmuur en opzij door twee steunberen gesteund is. De kapel heeft een schilddak uit leistenen en een houten kroonlijst die met een spitsboog is versierd. In de

spitsboogvormige nis hangt een witmarmeren plaat waarvan het middendeel bovenaan rondgebogen is en uitzwenkende uiteinden heeft. De plaat is op de rand links versierd met lauriertakken in reliëf en rechts met eikentakken die onderaan samengebundeld zijn. Bovenaan in het midden staat een kruis met links het Belgische wapenschild en rechts het wapenschild van Nieuwmunster³²⁹. In het kruis staat: “AVV VVC”. Aan weerszijden hiervan staat “1914-1918”. Daaronder staat in een banderol de tekst: “*Gesneuveld voor het Vaderland*”. En daaronder: “*Nieuwmunster Zijne Helden en Slachtoffers van den Wereldoorlog*” met de namen van de soldaten uit de Eerste Wereldoorlog, hun geboortedatum, regiment, overlijdensplaats en overlijdensdatum. Daaronder staan de namen van vier burgerlijke slachtoffers van deze oorlog, waaronder een moeder met haar twee kinderen die dodelijk getroffen werden in een bomaanval op 21 oktober 1917. Gans onderaan op de marmeren plaat staat de tekst: “*Heer Jesus, geef hun de eeuwige rust*”. Na de Tweede Wereldoorlog werd hieronder, op de waterlijst van de kapel, een bijkomende schuingeplaatste witmarmeren plaat geplaatst voor een slachtoffer van deze oorlog.

De kapel werd uitgevoerd door P. Cornelis uit Oostende die actief was tijdens het interbellum en ook de gedenksteen voor de militaire en burgerlijke slachtoffers van de Eerste Wereldoorlog in Ettelgem bij Oudenburg (onthuld in 1922) ontwierp³³⁰.

Een plan om een gedenkplaat voor de slachtoffers te plaatsen in de parochiekerk in Nieuwmunster werd op 22 oktober 1919 goedgekeurd door de gemeente. De werken hadden reeds een aanvang genomen, maar de tegenreactie hierop was echter zo groot dat de opdracht werd gegeven om de plaat niet in de kerk aan te brengen, maar op een afzonderlijk voetstuk te plaatsen naast de vrijheidsboom in het midden van het dorpsplein. Dit is ook effectief gebeurd. De juiste datum van onthulling is echter niet gekend³³¹.

De gedenkkapel is sinds 14 september 2009 vastgesteld als bouwkundig erfgoed en is opgenomen in het dorpsgezicht van Nieuwmunster dat sinds 19 januari 1993 beschermd is bij Ministerieel Besluit³³².

Twee soldaten lieten het leven op een bevolking van 463 inwoners (0,43%). Ze waren 23 en 26 jaar oud en beiden ongehuwd. Ze sneuvelden in België in 1918 en dienden als miliciens respectievelijk bij de regimenten 1ste jagers te voet en 4de lansiers.

³²⁹ JACOBS M., *Zij die vielen als helden...*, deel 2, o.c., p.262

³³⁰ Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: Cornelis, P. [online], <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/persoon/8433> (geraadpleegd op 31 augustus 2018)

³³¹ JACOBS M., *Zij die vielen als helden...*, deel 2, o.c., p.263; JACOBS M., *Zij die vielen als helden...*, deel 1, o.c., p.26

³³² Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Kapel voor militaire en burgerlijke slachtoffers in de kerkhofmuur [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/58029> (geraadpleegd op 31 augustus 2018)

Zuienkerke (zie tabel 25)

Buiten aan de Sint-Michielskerk, naast de ingang, hangt een gedenkplaat voor de militaire en de burgerlijke slachtoffers van WO I (figuur 88).

Figuur 88. Gedenkplaat voor de militaire en de burgerlijke slachtoffers van WO I, Zuienkerke, Kerkstraat - © Geschied- en Heemkundige Kring Sint-Guthago

Het is een rechthoekige hardstenen gedenkplaat afgezet met een marmeren boord aan drie kanten: links versierd met laurierbladeren, rechts met eikenbladeren en onderaan met de laurier- en de eikenbladeren samengebonden. Bovenaan is de gedenkplaat afgeboord met een gebogen omlijsting waarop een kruis staat met ernaast links het Belgische wapenschild en rechts het wapenschild van Zuienkerke. Daaronder staat op een banderol "Hulde aan de slachtoffers". Op de plaat zelf staat de tekst: "Zuienkerke aan zijn

medeburgers 1914-1918" en daaronder de namen van de gesneuvelde soldaten, chronologisch gerangschikt met hun overlijdensdatum en de overlijdensplaats en de namen van de gestorven burgers uit WO I. Gans onderaan op de plaat staat de tekst: "*God verlene hun ziel de eeuwige rust*". De letters op de gedenkplaat zijn in brons en zwart beschilderd.

De gemeenteraad van Zuienkerke nam op 30 april 1920 de beslissing om de gedenkplaat te laten maken ter nagedachtenis van de gesneuvelde soldaten³³³. Het monument werd uitgevoerd door V. Bruynooghe, steenhouwer uit Brugge³³⁴.

Vijf militairen, vermeld op het monument, vonden de dood tijdens WO I, op een bevolking van 1178 personen (0,42%). De gemiddelde leeftijd was 23 jaar. De oudste was 24 jaar, de jongste 20. Drie van hen overleden in België en twee in Frankrijk, aan hun verwondingen (3) en aan ziekte. Van Eduard Van Nevel is de doodsoorzaak onbekend. In 1914, 1916 en 1917 viel telkens één slachtoffer, in 1918 twee. Vier deden hun dienst bij verschillende linieregimenten (3de, 10de, 11de, 20ste) en één bij de genie. Vier onder hen waren miliciens en één oorlogsvrijwillger.

Om een nog onbekende reden staat Constantinus Vandekerkhove niet op het monument te Zuienkerke. Nochtans staat zijn dood geregistreerd in de registers van de Burgerlijke Stand van Zuienkerke. Een mogelijkheid is dat zijn dood pas na de oprichting van het monument opgenomen is in de registers. Hij is geboren te Snellegem op 23 december 1892, 22 jaar, ongehuwd, woonde te Zuienkerke en sneuvelde op 18 oktober 1914 te Pervijze. Hij diende bij het 3de linieregiment, 3de bataljon, 9de compagnie als milicien van de de lichtung 1912³³⁵.

³³³ BOTERBERGE ROBERT, Zuienkerke. Geschiedenis van een polderdorp, Zuienkerke, 1992, Gemeentebestuur Zuienkerke, p.241

³³⁴ JACOBS M., Zij die vielen als helden..., deel 2, o.c., p.473; BOTERBERGE ROBERT, Zuienkerke. Geschiedenis van een polderdorp, Zuienkerke, 1992, Gemeentebestuur Zuienkerke, p.241

³³⁵ Burgerlijke stand (BS) Zuienkerke 1935/22; Belgian War Dead Register; Flanders Fields.